

10. Пименова М. В. Концептуальные исследования. Введение : учеб. пособие / М. В. Пименова, О. Н. Кондратьева. – М. : ФЛИНТА ; Наука, 2011. – 176 с.
11. Райхштейн А. Д. Сопоставительный анализ немецкой и русской фразеологии / Александр Давидович Райхштейн. – М. : Высш. шк., 1985. – 208 с.
12. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка / Н. М. Шанский. – М. : Высш. шк., 1985. – 160 с.
13. Чайко Т. Н. Названия частей тела как источник метафоры в апеллятивной и ономастической лексике / Татьяна Николаевна Чайко // Вопр. ономастики. – Свердловск : [б. и.], 1974. – № 8–9. – С. 98–106.
14. Яшманова В. А. Инструментальность и субъективно-объективные отношения / Виктория Александровна Яшманова // Теория функциональной грамматики. – СПб. : [б. и.], 1992. – С. 178.
15. Longman Dictionary of Contemporary English [Electronic resource]. – Longman, 1996 // Национальный корпус русского языка. – Mode of access : <http://ruscorpora.ru/index.html>
16. Longman Dictionary of English Idioms. – Longman, 1996. – 388 p.
17. The American Heritage Dictionary of Idioms. – Boston ; New York ; Houghton Mifflin Company, 1997. – 730 p.

Решетова Елена. Соматический код культуры в англоязычной картине мира. В статье исследуется соматический код культуры в процессах языковой концептуализации в англоязычной картине мира и его влияние на мировоззрение отображения культуры в языках. Осмысление кода культуры осуществляется с помощью языка культуры. Язык рассматривается не только как продукт человеческой деятельности, но и как средство общения, средство сохранения или формирования человеческого опыта, знаний, культуры. Основное внимание направлено на метафорическое использование соматизмов. Названия частей тела человека как элементы лексической системы языка являются древнейшими и часто употребляемыми, такая лексика называется соматической и она является одной из древнейших универсальных групп слов во всех языках мира, создавая соматический код культуры. Фразеологизмы с соматическим компонентом отражают поведение, характер, черты, психическое и социальное положение человека, физические качества индивида, что накладывает особый акцент на код культуры, который можно считать базовым, потому что испокон веков тело человека было источником познания и осмысления мира. Сделан вывод, что код культуры не может отражать исторические события или социальные процессы, но содержит бытовые ситуации морально-этические, трудовые, интеллектуальные эмоциональные характеристики индивида.

Ключевые слова: соматизм, фразеологизм, соматический код культуры, образность, культура, метафоричность, антропоцентричность, англоязычная картина мира.

Reshetova Elena. The Somatic Culture Code in the English-Speaking World Picture. The article focuses on the investigation of the somatic culture code used for expressing the process of language conceptualization in English-speaking world picture. Understanding the culture code is carried out by using the language of a culture. It is seen not only as a product of human activity, but also as a means of communication, as a means of preserving or formation of human experience, knowledge and culture. Main attention is paid to metaphorical aspect of somatic lexical units. The names of parts of the human body as lexical elements of a language are the oldest ones and are of constant use, this vocabulary is called somatic and it is one of the oldest universal groups of words in all languages, creating the somatic culture code. We reached a conclusion that the culture code can not reflect the culture of historical events or social processes, but includes everyday situations ethical, human, intellectual, emotional characteristics of the individual (a person). We came to the point that it does not reflect historical events or social processes, but consists of domestic situations or mental and ethical, labour, intellectual emotional characteristics of the a person.

Key words: somatism, phraseological unit, somatic culture code, vividness, culture, metaphoric, anthropocentric, English-speaking world picture.

Стаття надійшла до редколегії
14.01.2015 р.

УДК 811.111:165.194

Мар'яна Томенчук

Ключові лінгвокультурні концепти в американському варіанті сучасної англійської мови

У статті розглянуто національно марковані концепти, притаманні американському варіанту сучасної англійської мови. Основну увагу зосереджено на вивченні вербально реалізованих ключових концептів, які складають ядро національно маркованої концептосфери американців і сприяють глибшому розумінню різно-

манітних об'єктів, процесів і явищ, що стали підґрунтям для концептуалізації ними навколишнього світу. Ключовими лінгвокультурними концептами в концептуальній картині світу носія американського варіанта англійської мови було виділено такі: THE AMERICAN CREED, AMERICANISM, EXCEPTIONALISM. Це концепти, які мають важливе значення у визначенні історичної індивідуальності, національної ідентичності американського народу й не мають аналогів у мовній свідомості носіїв інших мов (чи їх варіантів) і культур. Вони охоплюють репрезентації абстрактних понять, не пов'язаних із безпосереднім проявом предметних реалій у позамовній дійсності та найяскравіше відображають глибокі й неповторні концептуальні відмінності картин світу носіїв американського варіанта сучасної англійської мови.

Ключові слова: концепт, ключовий концепт, лінгвокультурний концепт, концептосфера, концептуалізація, концептуальна картина світу, національний варіант.

Постановка наукової проблеми та її значення. Мова або її національний варіант є не тільки засобом спілкування, а й «концентратом» культури [7, с. 78], особливо тих її важливих елементів, які передаються з покоління в покоління. Лінгвістика сьогодні не обмежується вивченням тільки мовної структури. Коло її актуальних завдань поширюється на виявлення особливостей, що впливають зі співвідношення мови й культури, мови і свідомості на національному та міжнародному рівнях. Причиною проблем, що часто виникають у міжкультурному спілкуванні, як відомо, є не стільки наявність відмінностей у мовних системах учасників комунікації, скільки незбіг концептуальних картин світу як результат відмінної концептуалізації дійсності різними національними свідомостями, носіями різних культур.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Незважаючи на підвищення останнім часом інтересу до вивчення національно-територіальних варіантів сучасної англійської мови [2; 3; 5; 11; 12 та ін.], низка проблем, які виникають під час дослідження її внутрішньомовної специфіки, усе ще потребує свого розв'язання. Ось чому на порядок денний сьогодні висувається потреба поглибленого вивчення концептуалізації дійсності, що є типовою не тільки для всіх носіїв такої поширеної негомодогенної мови, якою є англійська, а й для представників її основних відгалужених варіантів: американського, австралійського, канадського.

Актуальність дослідження визначається відсутністю комплексних наукових досліджень у галузі концептуалізації дійсності як характерного явища, притаманного носіям різних варіантів сучасної англійської мови, які є одночасно і представниками новостворених самобутніх культур.

Мета статті – запропонувати дослідження окремих вербалізованих національно специфічних концептів, а головне **завдання** – комплексно описати ядрові відносно цілісні концептуальні системи носіїв відгалужених варіантів сучасної англійської мови. Відповідно, розглядаємо лінгвокультурні концепти як *ключові* (що слугують своєрідним «ключем» до розуміння особливостей культури народу, який розмовляє тією чи іншою мовою) [6, с. 10]. Усі вони належать до ядрових, і, на нашу думку, є ключовими в комплексному описі концептуалізації навколишньої дійсності свідомістю носіїв відгалужених варіантів англійської мови й однаково важливими для розуміння основних особливостей їх менталітету та національного характеру.

Американський варіант англійської мови, подібно до інших, став засобом накопичення, збереження й передавання інтелектуальної й духовної спадщини його носіїв, особливим різновидом концептуалізації дійсності національною свідомістю англомовних жителів США. Він є унікальною й неповторною системою вербалізованих і невербалізованих культурно значущих концептів, за допомогою яких його носії сприймають, структурують, передають та інтерпретують невпинний потік величезної за обсягом інформації, що постійно надходить із навколишнього світу.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Для системного опису ми згрупували варіантно марковані концепти США навколо трьох ключових репрезентантів: THE AMERICAN CREED, AMERICANISM, EXCEPTIONALISM, намагаючись охопити якомога більший ланцюжок тісно переплетених концептів, що мають значний вплив на формування національної ідентичності, урахувавши історичні, культурні й деякі етнічні процеси, покладені в основу їх виникнення й розвитку. Лінгвокультурні концепти, що виражаються в американському варіанті сучасної англійської мови, були відібрані нами на основі ознайомлення з публікаціями про національний менталітет та ідентичність його носіїв [13–16 та ін.]. Для проведення нашого дослідження методом суцільної вибірки із семи словників було відібрано 2556 американізмів. Подальший аналіз лексикографічних та енциклопедичних словників англійської мови, які фіксують американізми, а також 2422 текстових фрагментів, що актуалізують лінгвокультурні концепти американської

мовної спільноти, дібраних із інтернет-сайтів національних засобів масової інформації, дав змогу установити засоби їхньої вербалізації, описати структуру та змістове наповнення.

Виділений список, однак, не є закритим. Оскільки, як слушно зауважують І. В. Привалова, А. М. Приходько та інші вчені, будь-який національний набір культурних цінностей (концептів) – це відкрита множина / сукупність [8, с. 203; 10, с. 23], а визначення точного кола концептів – нездійсненне завдання. Крім того, будь-який конкретний набір виділених національно-маркованих концептів завжди буде носити більшою чи меншою мірою суб'єктивний характер через те, що ще донині в лінгвістиці відсутні єдині критерії його виділення. У цьому дослідженні ми все-таки дотримувалися певних принципів їх відбору, які запропонувала А. Вежбицька (принцип «культурної розробленості», «ключових слів», «частотності слів», «спосіб екземпліфікації» тощо)[4].

Як відомо, системна організація будь-якого об'єкта передбачає виділення таксонів вищого й нижчого порядку за принципом вкладеності одних в інші [10, с. 17]. Найчастотнішим компонентом ключового концепту THE AMERICAN CREED (у дослідженому нами матеріалі 190 текстових фрагментів описують його) є концепт INDIVIDUALISM (161), який найяскравіше відображає всі ті чинники, що привели до зародження й розвитку інших суто американських ціннісних концептів. Друге місце займає концепт FREEDOM (158), який за своєю частотністю й варіантно зумовленими змістовими ознаками знаходиться найближче до INDIVIDUALISM і яскраво концептуалізує американську дійсність. Найменш показовим у дослідженому текстовому корпусі виявився концепт LAISSEZ-FAIRE (75).

Ключовий концепт AMERICANISM (182), який не стільки відображає мовні особливості американського варіанта англійської мови, скільки є репрезентацією «американськості», представлений приблизно однаковою кількістю текстових фрагментів у нашій вибірці, що вербалізують такі концепти: AMERICANS / AMERICAN PEOPLE (134), MELTING-POT (127), DIVERSITY (98), AMERICAN DREAM (96), IMMIGRATION (79).

Найчастотнішими репрезентантами ключового концепту EXCEPTIONALISM (193) у період його зародження й розвитку були концепти: MANIFEST DESTINY (134), CHOSEN PEOPLE (91), WILD WEST/FRONTIER (89), COWBOY (78), які своїми варіантно зумовленими змістовими ознаками утворюють ядро його концептуального простору й найяскравіше концептуалізують американське розуміння винятковості. Найменш частотним виявився концепт CAMELOT (19), який незначною мірою представлений у дослідженій текстовій вибірці. Концепти FEAR (139) й TERRORISM (137) виявилися найбільш частотними й вагомими для розширення когнітивного простору EXCEPTIONALISM і найбільше спричинилися до його сучасного наповнення новими змістовими ознаками.

Основні цінності сьогоденного американського суспільства інтерпретовані нами в межах глобального концепту НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ, який, на нашу думку, може розглядатися як універсальний по відношенню до розвитку будь-якого суспільства й культурно маркований стосовно кожної окремої нації.

Англійські тлумачні словники *identity* визначають як *the qualities and attitudes that a person or group of people have, that make them different from other people (national/cultural/social etc. identity (a strong feeling of belonging to a particular group, race, etc.)); similarity; someone's identity is their name or who they are* [18, с. 805]. 1. *The collective aspect of the set of characteristics by which a thing is definitively recognizable or known.* 2. *The set of behavioral or personal characteristics by which an individual is recognizable as a member of a group.* 3. *The quality or condition of being the same as something else.* 4. *The distinct personality of an individual regarded as a persisting entity; individuality* [17]. У цій роботі поняття *identity* як категоріальна ознака протиставлення *identity vs. otherness* застосовуємо не тільки щодо окремої людини як представника нації (*personal identity*), а й нації як групи людей (*group identity*), об'єднаних лише їй притаманними особливостями мовленнєвої поведінки, сприйняттям світу (*national identity*), що усвідомлюють себе як єдність, єдине ціле у контексті всесвітньої історії та культури (*national self-identification*).

З уявленнями про національно-культурну ідентичність пов'язане також усвідомлення національних інтересів і пріоритетів, що виражаються в обов'язковому атрибуті самоідентифікації – антитезі «ми/вони», «свій/чужий». Дихотомія «свій/чужий» – це своєрідна система координат, осями якої є, з одного боку, вектор систематизації об'єктів у просторово-часовому континуумі, а з іншого – вектор аксіологічної класифікації [9, с. 6]. Відповідно до першого вектора віднесення до «свого» чи «чужого» відбувається за принципами «такий, що перебуває в/поза межами своєї царини», «такий, що

належить своїм/чужим» [9, с. 6]. Відповідно до другого – уявлення про свій та інші народи (етнічні стереотипи) складаються у процесі спілкування між народами й не просто підсумовують характерні для етнокультурної спільноти риси, а й виражають ціннісне ставлення до них.

Ще О. О. Потебня відзначав, що національна ідентичність зумовлюється культурою, мовою та вірою. Розгляд *етносу* як групи людей, об'єднаних спільністю мови, культури, історії, психічного складу, території, [9, с. 318], навряд чи дає підставу вважати американців окремою «етнічною нацією». Унікальність американського суспільства полягає в тому, що, як зазначає Б. М. Ажнюк, «воно сформувалося в націю без єдиної етнічної основи» [1, с. 186]. Країна іммігрантів – вихідців із різних країн, вихованих у різних культурних традиціях – Америка постає як нація-держава, тобто штучне, етнічно негомогенне утворення, а однією з основних особливостей американської спільноти стає її надзвичайна етнічна та культурна різноманітність (*ethnic and cultural diversity*). У суспільстві, у якому немає єдиних етнічних коренів, відсутня загальноприйнята система цінностей, особливо гостро постає питання про самовизначення нації: якою мовою розмовляти, чиїми проблемами жити, яких ідеалів прагнути. Тому в умовах поліетнічного утворення основною етноінтегруючою ознакою виступає не культура, а ідеологія. Система поглядів, ідей, уявлень – *creed* (“*a system of beliefs and principles*” [19, с. 325]), у яких усвідомлюється й оцінюється ставлення людей до навколишньої дійсності, формує єдину для всіх членів суспільства систему цінностей, що й вирізняє це соціокультурне утворення від подібних йому угруповань.

Першим, хто відзначив вагомість ідеологічного компонента для національної самосвідомості американського народу, був письменник Дж. Честертон: “*America is the only nation in the world founded on a creed*” [13, с. 14]. 1918 р. Вільям Тайлер Пейдж (відомий американський громадський діяч і публіцист) в історичному документі “*The American's Creed*” підсумував політичні переконання, народжені американською історією і традиціями: *I believe in the United States of America as a government of the people, by the people, for the people; ...established upon those principles of freedom, equality, justice, and humanity for which American patriots sacrificed their lives and fortunes* [15]. С. Ліпсет (соціолог та дослідник американських цінностей) визначив поняття *the American Creed* як “*liberty, egalitarianism, individualism, populism and laissez-faire*” [14, с. 31]. Ці та багато інших визначень підтверджують важливі істини (зазначені в Декларації Незалежності), які були для батьків-засновників (*Founding Fathers*) американської держави самоочевидними: “*justice for all, because we are created equal; and liberty for all, because we are all endowed by the Creator with certain inalienable rights, that among these are Life, Liberty and the Pursuit of Happiness*” [19, с. 359].

Відданість Америки таким переконанням підтверджується всім подальшим перебігом американської історії (*is judged by history*). Отже, важливими чинниками, на яких ґрунтується американська самосвідомість, стали передусім державна незалежність, окремішність, самосвідомість та особливі переконання (ідеологія), які, власне, передували розвитку мовних дивергентних процесів. Тільки тоді, коли населення США стало усвідомлювати себе суверенною нацією, бажання національно виокремитися стало стимулювати виникнення й розвиток американського варіанта англійської мови. Перші помітні зусилля в цьому напрямі відображені у словнику Вебстера.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Глибокі й неповторні концептуальні відмінності національних картин світу найяскравіше відображені в складних культурних концептах, які охоплюють репрезентації абстрактних понять, не пов'язаних із безпосереднім проявом предметних реалій у позамовній дійсності. У концептуальній картині світу носія американського варіанта англійської мови ключовими культурними концептами було виділено такі: THE AMERICAN CREED, AMERICANISM, EXCEPTIONALISM. Це концепти, які мають важливе значення у визначенні національної ідентичності американського народу й не мають аналогів у мовній свідомості носіїв інших варіантів англійської мови і культур.

Дослідження національно маркованої лексики з лінгвокогнітивних і лінгвокультурологічних позицій відкриває нові перспективи в її осмисленні. По-перше, до національно-маркованої лексики належать не тільки найменування явищ природи, флори, фауни, об'єктів матеріальної культури, а й поняття зі сфери абстрактної лексики. По-друге, помітно розширюються межі семантичного простору цієї лексики через те, що у фокус уваги дослідження потрапляють не тільки похідні значення, а також специфічні смисли, об'єктивовані концептами культури та вербалізовані ключовими словами. Дослідження лінгвокультурологічної специфіки концептів за допомогою національно маркованої

лексики передбачає пошук унікального й неповторного у тому, що видається універсальним, та індивідуального, яке, на перший погляд, можна вважати спільним.

Джерела та література

1. Ажнюк Б. М. Мовна лояльність і американізація в українській діаспорі // Мови європейського культурного ареалу: розвиток і взаємодія / А. М. Ажнюк. – К. : Довіра, 1995. – С. 179–188.
2. Акопян Ю. А. Лексико-семантические особенности австралийского варианта английского языка : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / МГУ им. М. В. Ломоносова / Ю. А. Акопян. – М., 2003. – 14 с.
3. Быховец Н. Н. Лексические особенности английского языка Канады / Н. Н. Быховец. – Киев : Наук. думка, 1988. – 151 с.
4. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / А. Вежбицкая / пер. с англ. А. Д. Шмелева. – М. : Яз. славян. культуры, 2001. – 288 с.
5. Городецька О. В. Національно-марковані концепти в британській мовній картині світу ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка / О. В. Городецька. – К., 2003. – 21 с.
6. Зализняк А. Ключевые идеи русской языковой картины мира : сб. ст. / А. Зализняк, И. Б. Левонтина, А. Д. Шмелёв. – М. : Яз. славян. культуры, 2005. – 544 с.
7. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – М. : Гнозис, 2004. – 390 с.
8. Привалова И. В. Интеркультура и вербальный знак (лингвокогнитивные основы межкультурной коммуникации) : монография / И. В. Привалова. – М. : Гнозис, 2005. – 472 с.
9. Присяжнюк Л. Ф. СВІЙ/ЧУЖИЙ в образній системі романів Г. Гріна: семантико-когнітивний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Київ. нац. лінгв. ун-т. / Л. Ф. Присяжнюк. – К., 2007. – 19 с.
10. Приходько А. Н. Концепт как трехмерное ментальное образование // Вісн. Харк. нац. ун-ту. – Х. : Кон-станта, 2006. – № 726. – С. 20–25.
11. Томахин Г. Д. Реалии-американизмы : учеб. пособие / Г. Д. Томахин. – М. : Высш. шк., 1988. – 238 с.
12. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 489 p.
13. Huntington S. P. Who Are We? The Challenges to America's National Identity. – NY : Simon and Schuster, 2004. – 428 p.
14. Lipset S. M. American Exceptionalism: A Double-Edged Sword / S. M. Lipset. – NY : W. W. Norton, 1996. – 352 p.
15. Page W. T. The American's Creed [Electronic resource]. – Mode of access : www.ushistory.org/documents/creed.htm
16. Trudgill P. International English: A Guide to the Varieties of Standard English / P. Trudgill, J. Hannah. – NY : Oxford University Press Inc., 2002. – 153 p.

Список використаних словників

17. American Heritage Dictionary of the English Language [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.bartleby.com/61/>
18. Longman Dictionary of Contemporary English. – New ed. – Harlow ; Essex : Pearson Education Ltd, 2003. – 1950 p.
19. Longman Dictionary of English Language and Culture. – 3rd ed. – Harlow ; Essex : Pearson Education Ltd, 2005. – 1620 p.

Томенчук Марьяна. Ключевые лингвокультурные концепты в американском варианте современного английского языка. В статье рассмотрены национально маркированные концепты, характерные для американского варианта современного английского языка. Основное внимание сосредоточено на изучение вербально оформленных ключевых концептах, которые представляют ядро национально маркированной концептосферы американцев и способствуют более глубокому пониманию разных объектов, процессов и явлений, которые стали основанием концептуализации ими окружающей действительности. Ключевыми лингвокультурными концептами в концептуальной картине мира носителей американского варианта английского языка было определено следующие: THE AMERICAN CREED, AMERICANISM, EXCEPTIONALISM. Это концепты, которые имеют важное значение для определения исторической индивидуальности, национальной идентичности американского народа и не имеют аналогов в языковом сознании носителей других языков (или ихних вариантов) и культур. Они охватывают репрезентации абстрактных понятий, не связанных с непосредственным проявлением предметных реалий во внеязыковой действительности, и наиболее ярко отображают глубокие и неповторимые концептуальные отличия картины мира носителей американского варианта современного английского языка.

Ключевые слова: концепт, ключевой концепт, лингвокультурный концепт, концептосфера, концептуализация, концептуальная картина мира, национальный вариант.

Tomenchuk Mariana. Key Linguocultural Concepts in Modern American English. The article deals with the nationally marked concepts of the American variety of Modern English. Main attention is paid to the study of the verbalized key concepts that form the core of American nationally marked conceptual sphere and help to understand peculiarities of conceptualization of different objects, processes and phenomena in American English. The complex analysis is based on taking into account both intra- and extralinguistic factors as it is performed mainly within the framework of linguoculturological approach to the study of variant specified conceptualization. The concepts THE AMERICAN CREED, AMERICANISM, EXCEPTIONALISM have been defined as the key linguocultural concepts in the conceptual world model of the speakers of American variety of Modern English. The latter are of paramount importance for the national identity awareness of speakers of American English and have not got any analogues in the language conscience of speakers of other languages (or their varieties) and cultures. They cover abstract notions not related to object realia in the extralinguistic world and most vividly reflect deep and unique conceptual peculiarities of the world model of the speakers of American variety of Modern English.

Key words: concept, key concept, linguocultural concept, conceptual sphere, conceptualization, conceptual world model, national variety of language.

Стаття надійшла до редколегії
15.01.2014 р.

УДК 316.812.71

Юлія Федецька

Феномен батьківства в англomовних країнах: соціокультурний аспект

У статті розглянуто соціокультурні аспекти феномену батьківства в англomовних країнах. Як теоретичне підґрунтя запропоновано статево-рольовий підхід Т. Парсонса, який виник у межах структурного функціоналізму, і типологія девіантної поведінки чоловіків, що запропонував Р. Мертон. Розвідка також пропонує аналіз трактування батьківства з позицій соціального конструктивізму в роботах Дж. Плека, зокрема досліджено зв'язок між батьківством і генеративністю чоловіка. Окреслено моделі батьківства й ролі батька, схарактеризовано причини їх трансформацій, наведено дані експериментів зі встановлення ролі батька у вихованні дітей та формуванні особистості дитини. Зазначено, що батьківський вплив може бути і безпосереднім, і опосередкованим, через стосунки батька зі своєю дружиною – матір'ю дитини. Окрім того, дитина також здійснює певний вплив на батька, формуючи його ставлення до себе, підвищуючи самооцінку й посилюючи генеративність. Наведено статистичні дані, які демонструють залежність формування гармонійної особистості дитини від участі батька у виховному процесі та щоденному спілкуванні.

Ключові слова: батьківство, диференціація ролей, девіація, генеративність, неповна сім'я.

Постановка наукової проблеми та її значення. Учені одностайні в тому, що соціологічні аспекти батьківства, його вплив на життя чоловіка, формування особистості дітей та життя родини загалом залишаються недостатньо вивченими й мало висвітлені в спеціальній літературі. Це пояснюють тим, що, традиційно, пріоритет у дослідженнях надавався матері та її ролі в родині [4; 7]. На нашу думку, потреба всебічного вивчення феномену батьківства зумовлена не лише браком ґрунтовних розвідок, а й динамічним і комплексним характером батьківства, а також новими викликами часу, які моделюють сучасні уявлення суспільства про батька.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Усі соціологічні розвідки, присвячені феномену батьківства в англomовних країнах, можна розділити на кілька груп: праці теоретичного спрямування в межах певної філософської концепції [1; 2; 8], праці прикладного характеру, у яких розглянуто питання ролі батька, типів батьківства, впливу батька на формування особистості дитини, а теорія поєднується зі статистичними даними [3; 4; 7; 9; 10; 12], та роботи, у яких відображено результати соціологічних експериментів [5; 6; 11].

Мета статті – розкрити соціокультурний аспект батьківства в англomовних країнах. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- представити основні теоретичні засади дослідження феномену батьківства;
- описати передумови трансформації ролей батька з огляду на історичні, суспільні й економічні реалії;